

A MUNKAVÉDELEM ALAPJAI

2024. EGER

TITANIC

- hajót a **Harland and Wolff** hajógyárban építették az észak-írországi Belfastban,
- elsüllyedésének időpontjában a *Titanic* volt a legnagyobb utasszállító gőzhajó a világon
- első útján (az angliai Southamptonból New York-ba), 1912-ben a hajó jéghegynek ütközött
- ütközés után alig több mint két és fél órával kettétörve elsüllyedt

A munkahelyi környezet

**minősége és közvetlen/közvetett
hatásai alapvetően meghatározzák és
befolyásolják
az egészségünket és jól-létünket.**

Munkavédelem - Munkásvédelem

„A munkások jogainak, jó munkafeltételeinek és egészségének intézményes védelme”

„A munkával, a munkavégzéssel kapcsolatos mindenfajta védelem”

(Grétsy László 1993)

A munkavédelem feladata

- „a dolgozók testi, lelki, szociális **jó közérzete** legmagasabb szintjének elősegítése és megtartása minden foglalkozásban,
- a dolgozók körében a munkakörülményekből származó **egészségi károsodások megelőzése,**
- a dolgozók **védelme** az egészségük ellen ható veszélyektől,
- olyan **munkakörnyezet biztosítása és fenntartása,** amely a dolgozók fiziológiai és pszichológiai adottságaihoz alkalmazkodik.”

(WHO, 1950)

MUNKAVÉDELEM

JOGI RENDSZEREK ÉS INTÉZKEDÉSEK

1. Törvényi szint:

Munka Törvénykönyve
TB törvény
Munkavédelmi Törvény
A Kémiai Biztonságról
szóló Törvény

2. Biztonsági szabályzatok

Jelenleg 19 Biztonsági
szabályzat van érvényben
(Pl.: Hegesztési,
Nyomástartó Edény,
Kazánbiztonsági stb.)

3. Miniszteri rendeletek

Munkavédelmi tartalmú
21,
Foglalkozás-egészségügyi
tartalmú 21.

4. Szabványok.

Folyamatosan változó
érvényességgel és
tartalommal

5. Biztonsági követelmények és megfelelőség tanúsítás

Jelenleg 17 ilyen van

5. Munkavédelmi Utasítások, Szabályzatok.

6. Művelési, kezelési, karbantartási utasítások.

IGAZGATÁSI RENDSZEREK ÉS INTÉZKEDÉSEK

**Jogszabályalkotó,
felügyeleti, és ellenőrző
szervezetek, hatóságok,
intézmények.**

1. Jogszabályalkotó intézmények:

- 1.1 Országgyűlés
- 1.2 Kormány
- 1.3 Minisztériumok
- 1.4 Magyar Szabványügyi
Testület

2. Felügyeleti és ellenőrző szervezetek, hatóságok, intézmények:

- 2.1 Országos Munkaügyi és
Munkabiztonsági
Főfelügyelőség
(OMMF)
- 2.2 Állami
Népegészségügyi és
Tisztiorvosi Szolgálat
(ÁNTSZ)
- 2.3 Műszaki Biztonsági
Főfelügyelet
- 2.4 Bányakapitányságok

SZERVEZETI ÉS SZERVEZÉSI RENDSZEREK ÉS INTÉZKEDÉSEK

1. Vállalati, intézményi munkavédelmi rendszerek

(Munkavédelmi
mérnökségek, irodák,
egyéb rendszerben
működtetett
munkabiztonsági
szakemberek)

2. Foglalkozás-egészségügyi Szolgálatok

3. Minőségügyi irányítási rendszerek

4. Munkahelyi érdeklépviselők

5. Munkahelyi ellenőrzési rendszerek

6. Visszajelzések

Munkavállalói
észrevételek fogadása,
feldolgozása

MŰSZAKI RENDSZEREK ÉS INTÉZKEDÉSEK

1. Munkahelyi
technológiák, gépek,
berendezések üzembe
helyezése

2. Időszakos műszaki
biztonságtechnikai
ellenőrzése,
ellenőrzési rendszerek
kiépítése és
működtetése

3. Az ellenőrzések
alkalmával feltárt
hiányosságok
kijavítása.

2/A MUNKAVEDELEM

AZ ÁLLAM MUNKAVÉDELMI FELADATAI

JOGALKOTÁS

JOGALKALMAZÁS
ELLENÖRZÉSE,
KIKÉNYSZERÍTÉSE

TANÁCSADÁS

A TÁRSADALMI-
GAZDASÁGI
KORÜLMENYEK
MEGTEREMTÉSE,
FOLYAMATOS
FINOMÍTÁSA

AZ ÉRDEKEGYEZTETÉS
FORMÁJÁNAK ÉS
KERETRENDSZERÉNEK
KIALAKÍTÁSA, MŰKÖDÉSI
SZABÁLYAINAK
MEGALKOTÁSA

JOGORVOSLAT
FELTÉTELEINEK
MEGTEREMTÉSE

A GAZDÁLKODÓ EGYSÉGEK MUNKAVÉDELMI FELADATAI

JOGALKALMAZÁS

A JOGLAKALMAZÁS ÉS A
JOGKÖVETŐ MAGATARTÁS
SZEMÉVI ÉS MŰSZAKI
FELTÉTELEINEK
MEGTEREMTÉSE

BELSŐ JOSZABÁLYALKOTÁS

BELSŐ SZERVEZETI FORMÁK,
RENDSZEREK KIALAKÍTÁSA
ÉS MŰKÖDTETÉSE

AZ ÉRDEKEGYEZTETÉS
BELSŐ FELTÉTELEINEK
KIALAKÍTÁSA, MŰKÖDÉSI
FELTÉTELEINEK
MEGTEREMTÉSE

FOLYAMATOS PÁRBESZÉD
LEHETŐSÉGEINEK
MEGTEREMTÉSE

JOGORVOSLAT ELŐSEGÍTÉSE

A MUNKAVÁLLALÓK MUNKAVÉDELMI FELADATAI

JOGKÖVETŐ MAGATARTÁS

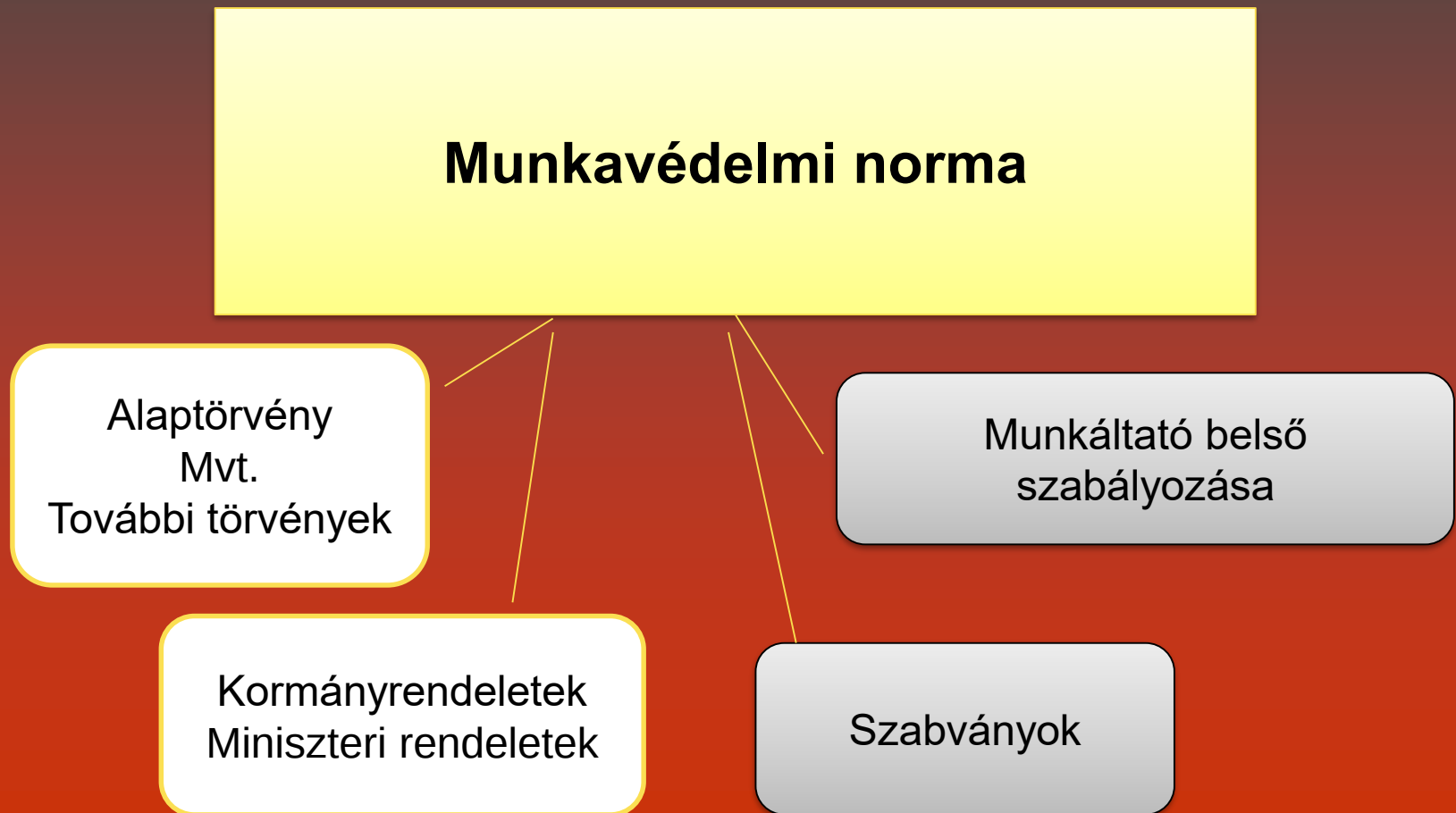
VÉLEMÉNYEZÉS,
VISSZAJELZÉS

HATÉKONY ÉRDEKVÉDELMI
RENDSZER FELÁLLÍTÁSA,
MŰKÖDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS AZ
ÉRDEKVÉDELMI
SZERVEZETEKEN
KERESZTÜL

JOGORVOSLAT
LEHETŐSÉGEINEK
KIHASZNÁLÁSA

Munkavédelmi szabályok rendszere

A magyar munkavédelem története

- 1220. bányatársládák, Selmecebánya bányakórház
- 1573. bányarendtartás – napi 8 óra
- 1824. Huszár Mózes: Az ólom okozta betegség tünetei
- 1871. Antal István: a fémek okozta néhány betegség

A vasárnapi munkaszünet közegészségügyi szempontból

„A munkás nem tekintendő erőműtani gépnek, melynek hivatásszerű munkálkodása csupán a teljesített munka mennyisége szerint ítélandó meg, hanem szellemmel megáldott lényül tekintendő, kinek szellemi feszereje a munka minőségére közvetlen befolyással van.”

Barth László főjegyző és Dr. Niemeyer Pál

1876

Törvényi, jogszabályi háttér

- **1993. évi XCIII. törvény** a munkavédelemről (1997-es és 2004-es módosításaival)
- **2000. évi XXV. törvény** a kémiai biztonságról
- **25/2000. (IX.30.) EüM-SZCSM együttes r.** a munkahelyek kémiai biztonságáról
- **26/2000. (IX.30.) EüM r.** a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről

Törvényi, jogszabályi háttér / végrehajtási rendeletek

- **44/2000. (XII.27.) EüM r.** a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól
- **12/2001. (V.4.) KöM-EüM együttes r.** a vegyi anyagok kockázatának becsléséről és a kockázat csökkentéséről
- **12/2006. (III. 23.) EüM rendelet** az azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről stb.

Végrehajtási rendeletek

- **3/2003.(III.11.) FMM-ESzCsM rendelet** a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben levő munkahelyek minimális munkavédelmi követelményeiről
- **4/2002.(II.20.) SzCsM-EüM rendelet** az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről
- **3/2002.(II.8.) SzCsM-EüM rendelet** a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről
- **2/2002.(II.7.) SzCsM rendelet** az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról

a 89/391/EGK keretirányelv

- Unió „munkavédelmi törvényének” tekinthető
- **Célja:** biztosítani a munkavállalók fokozott védelmet az EU tagállamaiban
- hatálya kiterjed valamennyi munkavállalóra, kivéve az egyéni vállalkozókat és a háztartási alkalmazottakat
- munkavállalók egészségéért és biztonságáért a munkáltató a felelős

A munkáltató köteles

- felmérni a biztonságot és egészséget érintő kockázatokat
- tájékoztatni a munkavállalókat a biztonsággal és egészséggel összefüggő kockázatokról, megelőző intézkedésekről, elsősegélyről, tűzvédelemről, kockázatfelmérésről
- konzultálni a munkavállalókkal és/vagy azok képviselőivel a biztonságot és egészséget érintő kérdésekben
- biztosítani minden munkavállaló részére a megfelelő és munka-specifikus biztonsági és egészségügyi oktatást

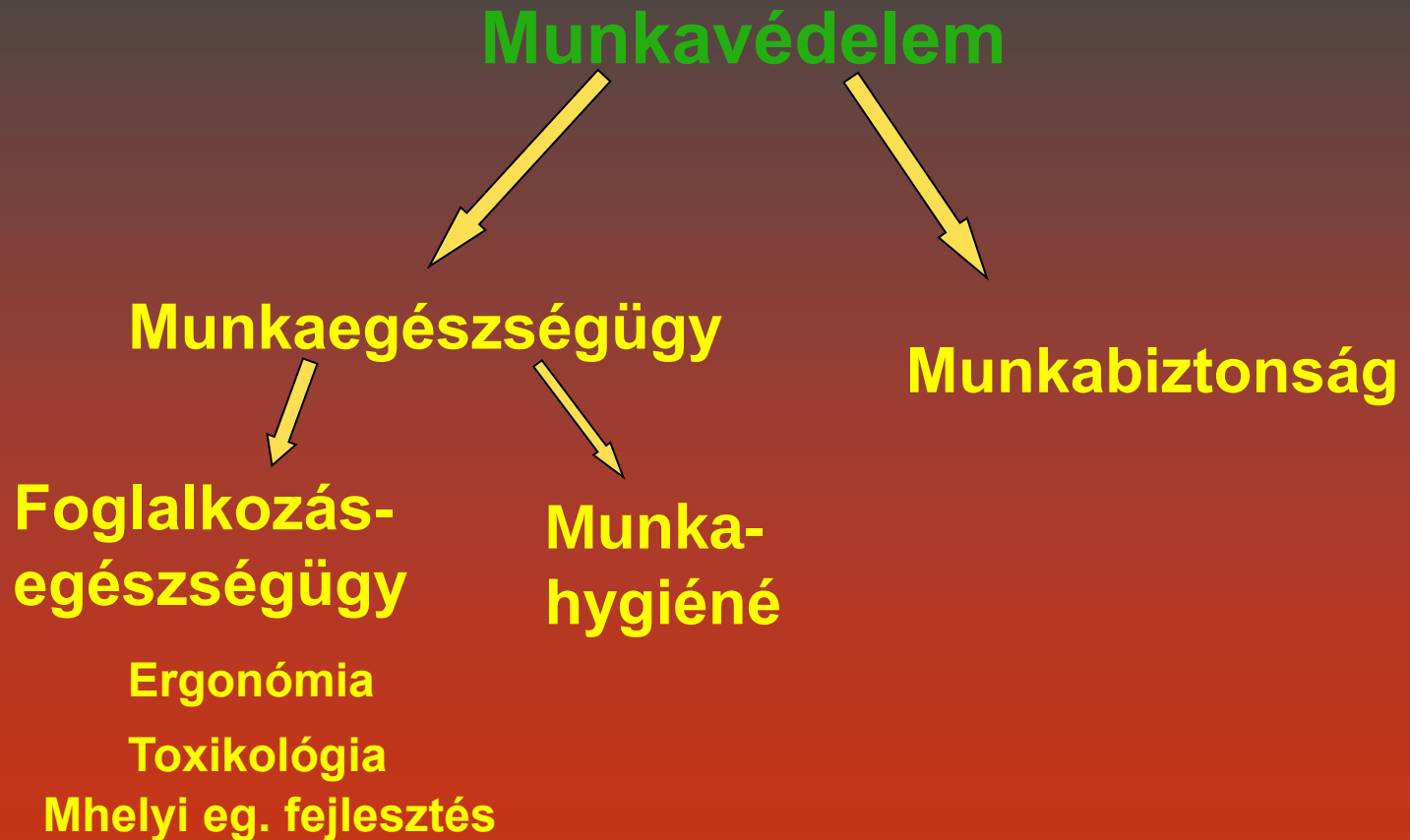
A munkavállaló kötelese

- törődni saját egészségével és biztonságával
- megfelelően használni a gépeket, berendezéseket, veszélyes anyagokat, egyéni védőeszközöket stb

EU irányelvek

- **89/655/EGK** irányelv a munkavállalók által a munkájuk során használt munkaeszközök biztonsági és egészségvédelmi minimum követelményeiről
- **90/270/EGK** irányelv a képernyő előtt végzett munka biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeiről
- **89/656/EGK** irányelv az egyéni védőeszközök minimális követelményeiről
- **94/33/EK** irányelv a fiatal személyek munkahelyi védelméről

1993. évi XCIII. Tv. A Munkavédelemről

Munkavédelem

- a szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munka-egészségügyi követelmények,
- továbbá a munkavédelmi törvény céljának megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere,
- valamint mindezek végrehajtása.

A munkabiztonság

- az egészséget nem veszélyeztető
- és biztonságos munkavégzés műszaki biztonsági, megelőzést célzó követelményrendszere
- (személyi, tárgyi, szervezési feltételek, megoldások, stb.),
- mely számos tudományág eredményeit integrálja

A munka-egészségügy

Munkahigiéne

a munkavégzés során a munkakörnyezetből származó egészségkárosító veszélyek és kockázatok előrelátása, felismerése, értékelése és kezelése,

Foglalkozás-egészségügy

kóroki tényezők okozta és a munkavégzésből származó megterhelések, igénybevétel vizsgálata és befolyásolása, munkát végző személyek munkaköri egészségi alkalmasságának megállapítása, ellenőrzése

1993. évi XCIII. törvény célja

- **szabályozza** a biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeit
- **megelőzze** a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket
- **meghatározza** az állam, a munkáltatók és munkavállalók feladatait, jogait és kötelelességeit

1993. évi XCIII. törvény alapelvei

- az állam meghatározza a biztonságos munkavégzés alapvető követelményeit, irányítási és ellenőrzési intézményeit
- a munkáltató felelőssége ezen követelmények betartása és betartatása
- a munkavállaló kötelessége a követelmények maradéktalan betartása jogaik érvényesítése mellett
- egyes feladatokat munkabiztonsági szaktevékenységnek minősít, melyet a megfelelő szakképesítéssel rendelkező személy végezhet el

A munkáltató alapvető kötelezettségei

TÁRGYI feltételek

SZEMÉLYI feltételek

SZERVEZÉSI ÉS ELLENŐRZÉSI

TÁRGYI FELTÉTELEK

-
- munkahely létesítés követelményei
 - Munkaeszköz üzemeltetése
 - Munkafolyamat, alkalmazott technológia

-
- munkavédelmi üzembe helyezés
 - Időszakos biztonsági felülvizsgálat
 - Soron kívüli ellenőrzés

-
- anyagra vonatkozó követelmények
 - egyéni védőeszköz

Tárgyi feltételek

Mvt. alapján minden munkavállaló számára biztosítani kell:

- megfelelő munkaeszköz
- munka jellegének megfelelő öltözködési, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési, melegedési lehetőség
- megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvíz

Mvt. alapján minden munkavállaló számára biztosítani kell:

- jelző- és riasztóberendezések
- biztonsági és egészségvédelmi jelzések
- szükséges mozgástér, be- és leesés elleni védelem
- nemdohányzók védelme

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Alkalmassági
vizsgálatok

Foglalkozási
és beosztási
tilalmak

Munkavédelmi
oktatás
Szükséges
szakértelem
biztosítása

Személyi feltételek

Mvt. alapján a munkavállaló rendelkezzen:

- megfelelő élettani adottságokkal
- megfelelő életkorral
- szükség esetén
pályaalkalmassági vizsgálattal
- egészségi alkalmassággal
- megfelelő szakképesítéssel

munkavégzés személyi feltételei

- Jogszerű foglalkoztatás
- Egészségügyi alkalmasság
- Ismeretek
- Készség
- Jártasság
- Munkavédelmi ismeretek
- Megbízás az adott munka végzésére

Egészségügyi alkalmasság

- munkaköri alkalmassági vizsgálat
- személyi higiénés alkalmassági vizsgálat
- munkáltató által megjelölt munkakörre, illetve járványügyi szempontból kiemelt munkatevékenységre
- előzetes, időszakos, soron kívüli és záró vizsgálatok

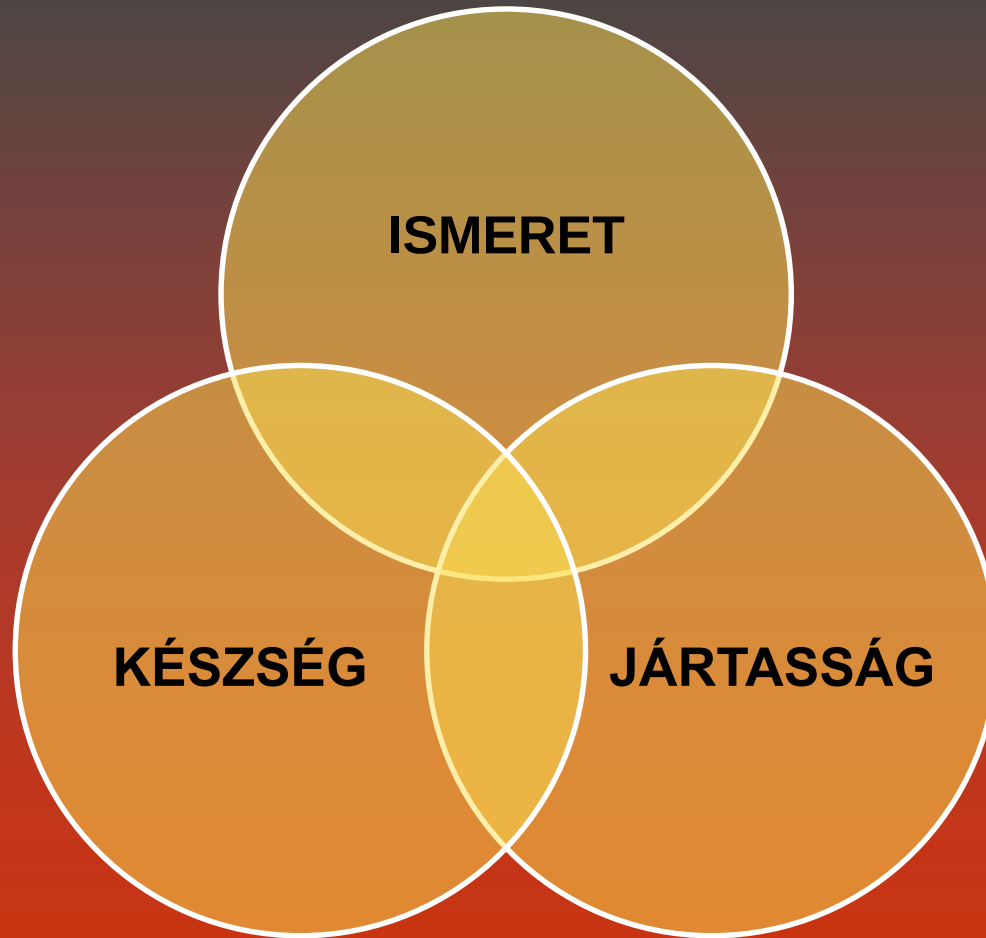
MUNKAVÉDELMI OKTATÁS

- munkába álláskor,
- munkahely vagy munkakör megváltozásakor,
- ezek biztonsági követelményeinek változásakor,
- munkaeszköz átalakításakor vagy
- új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
- új technológia bevezetésekor

MUNKAVÉDELMI OKTATÁS

- oktatást rendes munkaidőben kell megtartani,
- szükség esetén időszakonként - a megváltozott, vagy új kockázatok, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve - meg kell ismételni
- oktatás elvégzését a tematika megjelölésével
- és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni

AZ OKTATÁS CÉLJA

munkabiztonsági szakember legfontosabb feladatai

- Mentési terv készítésében közreműködés
- Megelőzési stratégia munkabiztonsági tartalmának összeállítása
- Kockázatértékelés
- Munkavédelmi oktatás
- Egyéni védőeszköz juttatás belső rendje
- Súlyos munkabalesetek kivizsgálása
- Robbanásvédelmi vizsgálat, dokumentáció
- Biztonsági és egészségvédelmi terv készítése
- Munka-egészségügyi feladatokban közreműködés

munkabiztonsági szakember legfontosabb feladatai

- Biztonsági és egészségvédelmi koordináció
- Munkaeszköz ellenőrző és időszakos ellenőrző felülvizsgálata
- Megismételt használatbavételi vizsgálat
- Bányászati munkabiztonsági szaktevékenységek
- Munkáltatói munkavédelmi szabályozások kialakítása
- Egyéb munkáltatói munkavédelmi feladatokban közreműködés

Munkáltatókkal szembeni legfontosabb követelmények

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében:

- veszélyek elkerülése
- nem elkerülhető veszélyek értékelése
- veszélyek leküzdése
- emberi tényező figyelembevétele
- veszélyes helyettesítése veszélytelennel vagy kevésbé veszélyessel

Munkáltatókkal szembeni legfontosabb követelmények

- Műszaki fejlődés vívmányainak alkalmazása
- Egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása
- Kollektív műszaki védelem elsőbbsége az egyéni védelemhez képest
- A munkavállalók ellátása megfelelő utasításokkal

Munkáltatók kötelezettségei

- Szükséges utasítások és tájékoztatás
- munkakörülmények folyamatos ellenőrzése
- munkavállalók ismereteinek és az előírások betartásának folyamatos ellenőrzése
- megfelelő munkaeszközök biztosítása
- új technológiák előtt tájékoztatás

A munkavállaló kötelességei

- Csak biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban állhat munkába
- Munkaeszközök biztonságos állapotáról meggyőződjön, és rendeltetésszerűen használja
- egyéni védőeszközt rendeltetés szerint használja
- Nem veszélyeztető ruházatot viselni
- Szükséges ismereteket elsajátítani
- Orvosi vizsgálaton részt venni
- Rendellenességet tőle elvárható módon megszüntetni
- Balesetet, sérülést azonnal jelenteni

Kockázatértékelés

- munkáltatónak **rendelkeznie kell kockázatértékeléssel,**
- köteles minőségileg, mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat,
- különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és **keverékekre,**
- munkavállalókat érő terhelésekre, munkahelyek kialakítására.

Kockázatértékelés

munkáltató azonosítja a várható veszélyeket (veszélyforrásokat, veszélyhelyzeteket),

- a veszélyeztetettek körét,
- felbecsüli a veszély jellege (baleset, egészségkárosodás) szerint a veszélyeztetettség mértékét

Kockázatértékelés

- munkáltató a **kockázatértékelést**,
- kockázatkezelést
- megelőző intézkedések meghatározását a **tevékenység megkezdése előtt**,
- azt követően indokolt esetben, de legalább **3 évente** köteles elvégezni

Mi a veszélyes?

Mvt. 87. § 11.

- *Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, anyag/készítmény, munkafolyamat, technológia (beleértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők expozíciójával járó tevékenységeket is),*
- *amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.*

Kockázatértékelés

- **munkáltató** annak megállapításait figyelembe véve,
- **feltárt kockázatok kezelése során határozza meg a védekezés leghatékonyabb módját,**
- a kollektív, műszaki egyéni védelem módozatait,
- az alkalmazandó szervezési és egészségügyi megelőzési intézkedéseket

Fizikai eredetű megbetegedések

- zaj
- vibráció
- por
- túlnyomás
- megterhelő fizikai munka
- sugárzások
- hő- és hidegártalom

Kémiai eredetű megbetegedések

- különböző vegyi anyagok okozhatják: fémek, szerves oldószerek, mérgező gázok, növényvédőszer, műanyagok
- a kémiai anyagok bőrön át, a légutakon vagy az emésztőrendszeren keresztül kerülhetnek be a szervezetbe
- figyelembe kell venni az egyes anyagok együttes hatását is

Biológiai eredetű megbetegedések

- olyan fertőzések, melyeket élő kórokozó idéz elő: baktérium, vírus, gomba, féreg, élősködő
- a fertőzés létrejöttéhez a következő feltételeknek kell teljesülniük:
 - megbetegítésre alkalmas kórokozó
 - a fertőzés terjesztője
 - fertőzésre fogékony szervezet

MUNKAVÉDELMI FELÜGYELET

Magyar munkafelügyelet

- ◊ hazánkban nem egységes, hanem feladatai és hatásköre tekintetében osztott:
 - ◊ a munkavédelem területére létrehozott felügyeleti szerv feladat és hatásköre a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény alapján (Mvt.)
 - ◊ a foglalkoztatás garanciális tartalmi elemeit rögzítő szabályok betartásának ellenőrzésére a munkaügyi hatóság feladata a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. sz. törvény (Met.) alapján
 - ◊ társhatóságok

Alapvető szervezeti Változások

megyei kormányhivatal szakigazgatási szerve

323/2011. (XII. 28.) Korm. Rendelet

Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság

Főigazgató-helyettes

www.ommf.gov.hu

Alapvető szervezeti Változások

- Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) feladatköreit 2015. január 1-től részben Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM), részben Országos Tisztifőorvosi Hivatal vette át
- foglalkozás-egészségügyi, illetve a munkahigiénés szakterületet Országos Tisztifőorvosi Hivatalhoz,
- munkavédelmi- és foglalkoztatási szakterület a NGM-hez került
- létrejött az NGM-hez csatolva egy Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (<https://nfsz.munka.hu/>)

2013. Kiemelt feladat

- Nagylétszámú munkáltatók ellenőrzése előzetes bejelentéssel
- Alapos balesetkivizsgálás
- Zaj, karrezgés, veszélyes anyag, rákkeltő expozíció
- Ágazat: építőipar, mezőgazdaság, feldolgozó, bányászat
- Biológiai tényezők, villamosság, hideg-meleg
- Emelőgépek üzemeltetése

Munkavédelmi bírság mértéke

273/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet

Alapösszeg munkavállalónként	50.000
Normasértések száma szerint	$50.000 \times 1,5 \dots 3$
Súlyos veszélyeztetés időtartama szerint	$(50.000 \times 1,5 \dots 3) \times 1,3 \dots 5$
A következmény szerint	$[(50.000 \times 1,5 \dots 3) \times 1,3 \dots 5] \times 1,2 \dots 10$

A munkavédelmi hatóság 2010

■ Ellenőrzések száma összesen 38 281

- Közérdekű bejelentés 2 570
- Panaszvizsgálat 668
- Balesetvizsgálat 1 898
- Foglalkozási megbetegedés 420
- Fokozott expozíció 203

■ Ellenőrzött munkáltatók száma 22 169

■ Döntések száma összesen 56 939

munkavédelmi hatóság 2010

- **Intézkedések száma összesen 127 254**
- **Felfüggesztett munkaeszközök és tevékenységek száma 28 355 - Azonnali intézkedéssel érintett létszám 47 576 fő**
- **3 napon túl gyógyuló munkabalesetek száma összesen: 19 948**
- **Kivizsgált munkabalesetek : 1 898**
- **Súlyos munkabalesetek: 173**
- **Ebből halálos: 95**